

ЗМІСТ

Внутрішня політика.....	1
Національна безпека і оборона.....	2
Економіка.....	3
Енергетика.....	4
Зовнішня політика.....	4
Соціологія.....	5
Події Центру Разумкова.....	6

**ЯКЩО НЕМАЄ ПОРЯДКУ – НЕ РУЙНУЮТЬ КВАРТИРУ.
ТАМ ПРОСТО ПОЧИНАЮТЬ ПРИБИРАННЯ**

Конституція невідривно пов'язана з поняттям держави. Є конституція в державі – є держава. Ні – це територія. Зараз пішла мода на те, що кожен кандидат у президенти повинен нести з собою проект нової Конституції. Нібито без цього у нього немає ніяких шансів. Звучить гасло “перезаснування держави”. Я виступаю не лише проти такого гасла, але навіть проти того, щоб його вкидали в суспільство.

У нас є держава, яку ми його заснували в 1991 році. Спочатку треба навести конституційний порядок по діючій Конституції. Ще жодного дня Конституція не діяла так, як прописана. Спочатку необхідно встановити конституційний лад, а потім виправляти недоліки. Сьогодні взагалі немає відповідальності

за невиконання Конституції. Коли ми її писали, ми навіть не думали, що люди при владі не будуть її виконувати.

Основні елементи суспільного договору вже закладені в існуючій Конституції. Якщо немає порядку – не руйнують квартиру. Там просто починають прибирання. Все інше – від лукавого.

Повна версія [тексту](#)

Науковий консультант
Центру Разумкова з правових питань
Віктор МУСІЯКА

ЦЕРКВА І ПОЛІТИКА

Як і будь-який суспільний інститут, Церква не може стояти осторонь від суспільного життя, у тому числі й перебігу політичних процесів. Додатковий поштовх дискусіям про взаємозв'язок церковних і політичних проблем надало питання автокефалії православної церкви в Україні. Супротивники автокефалії говорять про те, що сам факт звернення Верховної Ради України до Вселенського патріарха, в якому парламент просить його надати томос про автокефалію православної церкви в Україні, є проявом втручання політиків у релігійне життя.

Але тут потрібно враховувати, що сам критерій, за яким та чи інша Церква може претендувати на автокефалію, є політичним за своєю природою – у православної церковній традиції автокефальними стають церкви, канонічна юрисдикція яких поширюється на територію незалежної держави, тобто за цим принципом кожна суверенна держава має право претендувати на незалежну, автокефальну православну церкву.

Саме керуючись цим принципом, Московський патріархат свого часу після тривалого супротиву з боку Константинополя домогся для себе автокефалії, а після включення частини України до Московського царства добився підпорядкування

собі Київської митрополії (легітимність чого зараз заперечується Константинопольським патріархатом).

Межі канонічних територій православних церков, як правило, збігаються з нинішніми, рідше – колишніми державними кордонами. Саме на колишні державні кордони СРСР і орієнтується Руська православна церква, коли поширює свою канонічну територію на Україну, Білорусь, Молдову та Балтійські країни. Так, у 1996 році через перехід Естонської православної церкви під омофор Константинопольського патріархату Руська православна церква призупинила євхаристичне спілкування з Константинополем. Отже, саме керуючись політичним принципом Руська православна церква намагається зберегти кордони колишнього СРСР хоча б як кордони своєї канонічної території.

Повна версія [тексту](#)

Заступник директора соціологічної
служби Центру Разумкова
Михайло МІЩЕНКО

СИНДРОМ НАБУТОЇ БЕЗПОРАДНОСТІ

Державна влада може триматися або на довірі (коли громадяни вважають дії представників цієї влади виправданими і такими, що служать інтересам суспільства), або базуватися на синдромі набутої безпорадності. Тобто коли громадяни цій владі не довіряють і не підтримують її, але згодні її терпіти тому, що вважають марними будь-які спроби її змінити.

Саме для закріплення відчуття безпорадності громадян влада використовує механізми примусу, демонстративно караючи тих, хто проти такої влади виступає. Щоб залякати мільйон людей, не потрібно карати кожного, достатньо демонстративно покарати кількох.

Для України вибір між європейською і російською моделлю суспільства значною мірою полягає у виборі між соціальною активністю і соціальною безпорадністю. Як ми не були б невдоволені ситуацією в Україні, але, мабуть,

найбільш позитивним є те, що наші співгромадяни по краплині все ж видавлюють із себе цю набуту безпорадність. У цьому розумінні Україна давно є “головним болем” для російського керівництва – зростаюча громадянська активність в Україні, є, на його думку, поганим прикладом для громадян Росії.

Але потрібно констатувати, що і для багатьох представників соціальної та політичної (як провладної, так і опозиційної) еліти в Україні висока громадянська активність українців також є небажаною. У цьому сенсі їм було б комфортніше жити в суспільстві, побудованому за російським зразком. І, очевидно, саме така еліта і є гальмом розвитку України.

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

Заступник директора соціологічної служби
Михайло МІЩЕНКО

Національна безпека і оборона

ВІДКРИТІ ДВЕРІ НАТО?

Офіційні варіанти відповіді на питання: “Чому Україну не беруть у НАТО?” ми чули неодноразово – Україна має здійснити реформи і запровадити відповідні стандарти. На моє переконання, це є радше розлогою інтерпретацією відповіді “зачекайте”, ніж відповіддю на питання по суті. Багато з нових – та й старих держав-членів – ніколи повністю не відповідали і не відповідають формальним вимогам членства.

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки
Олексій МЕЛЬНИК

Більшість з них не бажають інвестувати 2% ВВП у власну оборону та, відповідно, не здатні належним чином виконувати союзницькі зобов'язання з колективної оборони. Один із засновників НАТО Ісландія взагалі не має армії.

Отже, якщо спробувати стисло (дещо умовно і спрощено) окреслити шлях України в НАТО, то насамперед необхідно досягти “повної” готовності до вступу. Друге – не упустити момент, коли НАТО буде готове запросити Україну до свого “елітного клубу”. Більш того, Україна вже сьогодні здатна робити не лише “географічний внесок” у зміцнення безпеки євроатлантичного регіону.

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

МЕТА РОСІЇ – ДЕСТАБІЛІЗАЦІЯ І РОЗВАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В ЦІЛОМУ

Ймовірно напередодні виборів в Україні, Кремль зосередиться на трьох основних напрямках. Перше – дестабілізація ситуації всередині країни: підтримка й інспірування сепаратистських настроїв в регіонах, розхитування внутрішньополітичної ситуації. Друге – просування в медіапросторі України п'ятої колони, проросійських сил. Третє – це дискредитація керівництва України, а також європейського і євроатлантичного курсу країни. На Україну чекає дуже складний період, тому потрібно використовувати всі можливості, щоб забезпечити безпеку виборчої кампанії. Було б доцільно розробити міжвідомчий план щодо її захисту.

Проте як би не склалася подальша виборча кампанія, я впевнений, що наступним президентом України буде політик, орієнтований на європейську та євроатлантичну інтеграцію. Так що діалог з Росією буде дуже складний і проблемний. В глобальному плані Україна розглядається Кремлем в кращому випадку як підлеглий сателіт, якась провінція Російської імперії.

Не випадково зовнішня політика Москви зорієнтована на так звану зону особливих інтересів. Вона розглядає весь пострадянський простір як зону своїх привілейованих інтересів, яка знаходиться під контролем Російської Федерації. Природно, ніяка європейська інтеграція для Кремля тут неприпустима. Тому дії Росії зорієнтовані на внутрішній розкол, інспірування сепаратизму в різних регіонах України. Розвал і деградація української державності – це прихована мета і завдання нинішньої російської влади.

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки
Центру Разумкова
Михайло ПАШКОВ

ЩО ВПЛИВАТИМЕ НА ІНФЛЯЦІЮ В 2019 РОЦІ?

Кабінет міністрів прогнозує, що рівень інфляції в 2019 році буде не більш ніж 10%.

В Україні сьогодні складна ситуація, пов'язана із серйозними внутрішньо-політичними викликами, в першу чергу маються на увазі виборчі процеси. При цьому додається невпевненість бізнесу в макроекономічному середовищі та зовнішні виклики, пов'язані з погашенням заборгованості перед кредитором. Також немає впевненості в надходженні коштів МВФ. При цьому, серйозним чинником інфляції, який впливає з домовленостей з МВФ, може стати підвищення тарифів. Тобто інфляція може виникнути не лише через доходи, але й додаткові витрати, пов'язані

з цінами на газ. Інфляцію також може спровокувати валютний курс, оскільки зовнішня ситуація є нестабільною. Все це робить прогнози щодо інфляції дуже непевними. Буде добре, якщо Україні вдасться втримати інфляцію на односторонній цифрі.

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

Науковий консультант з економічних питань Центру Разумкова
Володимир СІДЕНКО

ІНДЕКС ЕКОНОМІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ НАСЕЛЕННЯ – СТАНОМ НА ВЕРЕСЕНЬ 2018р.

Значення Індексу економічної спроможності населення (Індексу) у вересні 2018р. склало 100,1 що є **НАЙВИЩИМ** показником за чотирирічний період дослідження (діаграма "Індекс економічної спроможності населення").

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

Індекс економічної спроможності населення

ЩО ЧЕКАЄ ГРИВНЮ ВОСЕНИ

Цієї осені не слід очікувати значних курсових шоків – ні позитивних, ні негативних. Судячи з усього, найближчим часом гривня дещо зміцниться. Певним чином це пов'язано з тим, що пік попиту на долар, що зазвичай припадає на кінець серпня-початок вересня, здається, минув. Дієвим чинником найближчого періоду буде врожай. І, судячи з усього, він непоганий, тож економічні агенти будуть очікувати приплив валютних ресурсів України.

Що стосується більш пізнього періоду – кінця осені та початку зими – то тут існують два суперечливі чинники. З одного боку, очікується

можливий приплив коштів в Україну, зумовлений активізацією передвиборчих перегонів. З іншого боку, сезонний чинник знову ж таки вказує на те, що гривня може послабнути наприкінці року, що ми зазвичай і спостерігаємо. Який чинник матиме у цьому році більшу вагу, я наразі сказати не можу: деякою мірою вони можуть компенсувати одне одного.

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

ЕФЕКТ ВІД ЗБІЛЬШЕННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРПЛАТИ МОЖЕ ПЕРЕКРЕСЛИТИ ІНФЛЯЦІЯ

Нещодавно Президент України Петро Порошенко анонсував підвищення мінімальної зарплати до рівня в 4170 гривень, проте ефект від збільшення може перевершити інфляція.

Коли мінімальну зарплату піднімали вдвічі до 3200 грн. були очікування, що зникнуть зарплати в "конвертах" або, принаймні значно виросте купівельна спроможність. Але, на жаль, цього не відбулося. Тобто при новому підвищенні очікувати виходу зарплат і доходів з "тіні" – немає сенсу. Також, на жаль, не факт, що цей крок призведе

до збільшення купівельної спроможності, оскільки не слід забувати, що підвищення "мінімалки" буде йти за зростанням тарифів на послуги ЖКГ. Те, що малозабезпечені українці зможуть отримати додатково витратитиметься на комунальні послуги.

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

В УКРАЇНІ НАЙДЕШЕВШІ ГАЗ І ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЯ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ СЕРЕД 41 КРАЇНИ ЄВРОПИ

Євростат опублікував статистику за минулий рік за тарифами на електроенергію та газ для населення в 28 країнах ЄС і 13 держав-сусідів. Відповідно до неї в Україні найдешевші газ і електроенергія для населення серед 41 країни Європи.

Згідно з даними Євростату, ціна на енергію для середнього домогосподарства в нашій країні в кілька разів нижче, ніж тарифи в провідних країнах Європи. Навіть в Молдові ціна на електроенергію більш ніж вдвічі вище, ніж в Україні, а газ – дорожче майже на 25%.

Така різниця в тарифах на газ і світло пояснюється тим, що в ЄС більший рівень податків, вище тарифи на передачу електроенергії, на її розподіл, і в кінцевому результаті це позначається на тому, що отримує населення. В Україні ж тарифи в сильно занижені.

Якщо брати ціну на енергоносії (природний газ, вугілля, ядерне паливо), витрати на них в Європі не сильно відрізняються від України. Але відрізняються кінцеві тарифи. В ЄС діє система регулювання, яка стимулює вкладати інвестиції в модернізацію енергомереж. Капіталовкладення, які знаходяться в тарифі, у нас поки не впроваджені.

Повна версія [тексту](#)

Директор енергетичних програм
Центру Разумкова
Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО

ПРО ТЕ, ЯК НЕ ВТРАТИТИ ГАЗОРОЗПОДІЛЬЧУ ІНФРАСТРУКТУРУ

Переглянути тарифи на розподіл газу у відповідності до реальних витрат – єдине прагматичне рішення в умовах, коли галузь недофінансована і потерпає через збитки, наднизьке виконання програми усіх видів ремонтів та масовий відтік кваліфікованого персоналу.

Минулорічний фінансовий результат всіх газорозподільних компаній країни – 2 млрд грн збитків. Тенденція перших шести місяців поточного року вказує на те що за результатами 2018 року збитки 44 вітчизняних газорозподільних компаній більше ніж удвічі перевищать торішній рівень і складуть 5 млрд грн.

Протягом останніх двох років НКРЕКП всіляко уникала перегляду тарифу на розподіл газу. Регулятор відмовлявся розглядати це питання навіть після підвищення розміру мінімальної заробітної плати. НКРЕКП відмовлялась

переглядати тариф на розподіл газу в першу чергу через політичні причини – оскільки сьогодні тариф є однією зі складових ціни на газ, то при підвищенні тарифу зміниться і ціна на газу, проти чого вже третій рік категорично виступає Уряд.

Що ж стосується “турботи про споживача”, якому не підвищують вартість послуги розподілу газу, то вона так само не витримує критики. Тому що отримані облігами збитки, так чи інакше, будуть компенсовані, але вже в наступних періодах. Іншими словами, споживач все одно заплатить, але при цьому отримає більш низьку якість послуги або послугу, надану з запізненням.

Повна версія [тексту](#)

Директор енергетичних програм Центру Разумкова
Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО

Зовнішня політика

ПУТІН ЯК ДІАГНОЗ

Внутрішній світ і психологія диктаторів, а також особливості свідомості народних мас, які цим диктаторам підкоряються, давно є предметом дослідження психологів, філософів та соціологів. Характеризуючи масову психологію нацистської Німеччини, німецький філософ Ханна Арендт увела у вжиток поняття “банальність зла”, позначаючи ним підпорядкування великих мас людей нелюдським правилам, які підривають самі основи існування людини як розумної істоти. Згідно з Арендт, зло чинять звичайні люди, які сприймають за норму встановлені в суспільстві порядки і сумлінно виконують покладені на них політичним режимом обов’язки, не цікавлячись, наскільки ці порядки і обов’язки співвідносяться з нормами моралі.

Тобто помиляються ті, які зводять російську політику лише до проблеми особистості Путіна. Так само, як і свого часу прихід до влади Гітлера був результатом реакції масової свідомості на принижене, з її точки зору, становище Німеччини після поразки у Першій світовій війні і розпаду Німецької імперії, так і політика Путіна є закономірною реакцією масової свідомості Росії на “приниження” від розпаду радянського Союзу. Все це і робить ситуацію та політику в Росії, схожою на політику Німеччини під владою націонал-соціалістів.

Повна версія [тексту](#)

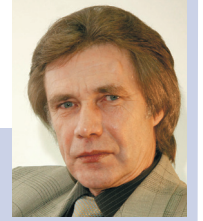
Заступник директора соціологічної служби
Михайло МИЩЕНКО

ДЛЯ РОЗВИТКУ АРМІЇ ЗА СТАНДАРТАМ НАТО, НЕОБХІДНО 275 МІЛЬЯРДІВ ДОЛАРІВ

За дуже обережними оцінками, якщо брати за порівняння співмірні Україні країни, наприклад, Польщу, то для утримання і розвитку армії, яка за якісними і кількісними показниками відповідає стандартам НАТО, необхідно десь 275 мільярдів доларів. З них десь близько 55-60 млрд. необхідно витратити на озброєння, виходячи з того, що 50% на армію, 20% на озброєння. Такі кошти буде можливо виділяти, коли український ВВП вийде на рівень 9 трильйонів. Зараз ми маємо, по-моєму, близько 340 мільярдів доларів. Усі чудово розуміють, що все і відразу ми не отримуємо. Чому і кажуть, що необхідна стратегія.

Стратегія – це покрокове досягнення якоїсь мети. Ці кроки повинні бачити всі. І оцінювати результати на кожному кроці.

Повна версія [тексту](#)

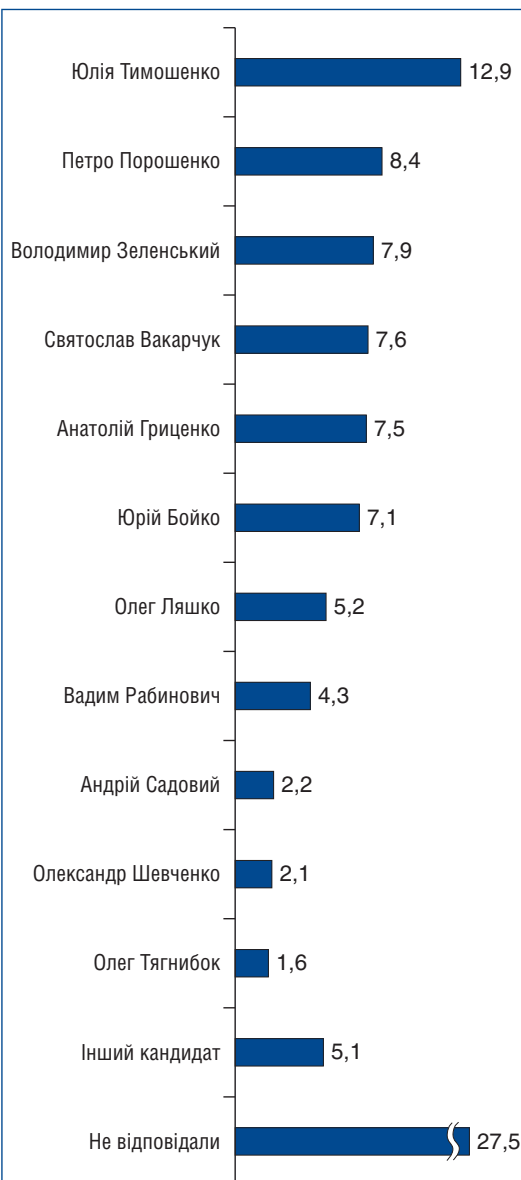
Директор військових програм
Центру Разумкова
Микола СУНГУРОВСЬКИЙ

Соціологія

Опитування проводилося в період з 30 серпня по 9 вересня 2018 р. Центром Разумкова спільно з Київським міжнародним інститутом соціології і центром “Соціс” Метод збору первинної соціологічної інформації – стандартизоване інтерв'ю “face-to-face” за місцем проживання респондентів. Загалом було опитано 10 005.

Більш докладно з результатами соціологічних досліджень, проведених Центром Разумкова, можна ознайомитися на нашому сайті <http://www.razumkov.org.ua>.

Якби вибори президента України відбулися найближчої неділі, за кого із кандидатів ви віддали б свій голос?
Серед тих, хто планує голосувати, %

Якби вибори до Верховної Ради України відбулися найближчої неділі, за яку політичну партію ви б проголосували?
Серед тих, хто планує голосувати, %

УЧАСТЬ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА У ГЛОБАЛЬНОМУ ФОРУМІ “T20 ARGENTINA” (БУЕНОС-АЙРЕС, АРГЕНТИНА)

16-18 вересня 2018р. у Буенос-Айресі відбувся глобальний саміт аналітичних центрів у форматі Think 20, що мав мандат підготовки рекомендацій до саміту лідерів країн “Групи 20” у Буенос-Айресі (Аргентина), який відбудеться в листопаді 2018р. У саміті T20 взяло участь більше 1 тис. аналітиків з 68 країн, що представляли провідні аналітичні центри світу, університети, бізнес-структури, організації громадянського суспільства, міжнародні організації. Від Центру Разумкова у роботі саміту взяв участь науковий консультант з питань економіки Володимир Сіденко.

Саміт “T20 Argentina” був організований спільно Центром з імплементації публічної політики сприяння рівності та зростання (CIPPEC, Аргентина) та Аргентинською радою з міжнародних відносин (Consejo Argentino para las Relaciones Internacionales) за активного сприяння офіційних структур уряду Аргентини. Саміт відвідали та виступили на ньому Президент Аргентини Маурісіо Макрі (Mauricio Macri), голова Кабінету Міністрів Аргентини Маркос Пенья (Marcos Peña), Міністр закордонних справ і культури Аргентини Хорхе Форі (Jorge Faurie), Міністр державної скарбниці Аргентини Ніколас Духовне (Nicolas Dujoigne), Державний секретар з питань культури в Міністерстві освіти, науки і технологій та культури Пабло Авелутто (Pablo Aveluto) та інші.

Детальніше див.:

<http://razumkov.org.ua/novyny-tsentru/uchast-tsentru-razumkova-u-hlobalnomu-forumi-t20-argentina-buenosaires-arhentya>

ЕКСПЕРТНА ДИСКУСІЯ ЗА УЧАСТЮ ПРЕДСТАВНИКІВ ФОНДУ Г. ЗАЙДЕЛЯ

17 вересня 2018р. в Центрі Разумкова відбулася експертна дискусія за участю наукового співробітника Інституту європейського та трансатлантичного діалогу Фонду Г. Зайделя Нормана Блевінса, директора Представництва Фонду Ганса Зайделя в Україні Данієля Зайберлінга та координатора проектів Фонду Олени Максимової.

З боку Центру Разумкова участь у дискусії взяли співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Олексій Мельник, директор військових програм Микола Сунгуровський, провідний експерт політико-правових програм Віктор Замятін, провідний експерт енергетичних програм Світлана Чекунова, експерт програм зовнішньої політики В'ячеслав Голуб та редактор англійських видань Центру Валерія Клименко.

Обговорювалися актуальні питання національної безпеки України, стану збройних сил, перспективи європейської та євроатлантичної інтеграції України, внутрішньополітичної ситуації в контексті майбутніх президентських і парламентських виборів, а також енергетичної безпеки Європи, зокрема питання Північного потоку-2.

ЦЕНТР РАЗУМКОВА ВЗЯВ УЧАСТЬ В ЕКСПЕРТНІЙ ДИСКУСІЇ “ЖИТЛОВІ СУБСИДІЇ: НА ШЛЯХУ ДО МОНЕТИЗАЦІЇ”

14 вересня 2018 року провідний експерт соціальних і гендерних програм Центру Разумкова Ольга ПИЩУЛІНА взяла участь в експертній дискусії **“Житлові субсидії: на шляху до монетизації”**.

В ході дискусії обговорювались питання монетизація житлових субсидій на рівні постачальника послуг, в тому числі прогрес впровадження першого етапу монетизації, проблеми заборгованості, прозорість розрахунків, покращення обліку споживання, зміни нормативів та їх вплив на обсяги субсидій.

А також монетизація субсидій на рівні споживача, зокрема: Попередні результати верифікації отримувачів субсидій; Найчастіші порушення при призначенні субсидій, їх причини та шляхи усунення; Проблеми в роботі комісій із призначення виплат; Умови, необхідні для переходу монетизації субсидій на рівні споживача, та етапи впровадження.

ЦЕНТР РАЗУМКОВА ВЗЯВ УЧАСТЬ У РОБОТІ ЕКОНОМІЧНОГО ФОРУМУ В КРИНИЦІ

Експерти Центру Разумкова взяли участь у роботі 28-го Економічного форуму в місті Криниця, що на півдні Польщі.

Під час форуму пройшло понад 180 дискусійних панелей, у двох з яких директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко був у ролі спікера. Головними темами його виступів були: “Україна та ЄС: спільні цінності в енергетичній галузі” та “Безпека енергетичної інфраструктури України та її інтеграція у європейський ринок”.

Серед головних тем 28-й Економічного форуму, крім політики, економіки та міжнародної співпраці – питання охорони здоров'я, інновацій, безпеки, культури та засобів масової інформації.

ПЕРСПЕКТИВИ І ПАРАМЕТРИ МИРОТВОРЧОЇ МІСІЇ НА ДОНБАСІ – ВИДАННЯ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА

В серпні 2018р. в Італії (Каденаббія) на VIII зустрічі українських, російських і німецьких експертів співдиректор програм зовнішньої політики і міжнародної безпеки Центру Разумкова М.Пашков презентував збірник аналітичних матеріалів “Російсько-український конфлікт: перспективи і параметри миротворчої місії на Донбасі”, підготовлений Центром Разумкова за підтримки Представництва Фонду Аденауера в Україні.

У виданні представлені оцінки і прогнози німецьких, українських і російських експертів стосовно перспектив миротворчої операції на сході України, узагальнені пропозиції і рекомендації щодо цілей, параметрів, складу і дислокації можливої місії ООН на Донбасі. Також у виданні опубліковані деякі результати соціологічних досліджень Центру Разумкова, проведених у період конфлікту Росії і України (2014-2018рр.).

[“Російсько-український конфлікт: перспективи і параметри миротворчої місії на Донбасі” \(PDF\)](#)